

Asia: VN/26600/2023

Lausuntopyyntö: Työryhmän mietintö ulosottosäätelyn uudistamisesta

Tulojen ulosmittaus

Lausuntonne yleisesti tulojen ulosmittausta koskevista muutosehdotuksista.

Työttömien Keskusjärjestö pitää hyvänä, että yksinkertaistetaan lainsäädäntöä. Hyvää on myös, että uusi lineaarisempi malli pääasiassa suojaa pienituloista yksinelävää. Ulosottosäätely on vain yksi osa ylivelkaantumisen palapeliä. Tärkeämpi on huomioida, ettei luottoa myönnetä liian hepposin perustein ja että perusetuudet riittävät myös peruspalveluihin.

Kannamme huolta perheellisten tilanteen heikkenemisestä. Työttömien perheiden etuuksia on jo hallituskaudella muutoinkin heikennetty voimakkaasti. Näistä nykiysistä heikennyksistä ei ole ollut riittävästi tietoa ja esimerkiksi THL on jo laskenut aiempaa vakavammat vaikutukset lapsiperheköyhyyden kasvamiselle. "Uuden mallin mukaan Petteri Orpon hallituksen vuosien 2024–2025 sosiaaliturvaleikkausten arvioidaan lisäävän toimeentulotukea saavien henkilöiden määrää noin 30 000:lla. Pienituloisten määrä puolestaan kasvaisi noin 110 000 ihmisellä, joista alaikäisiä on 27 000."

<https://thl.fi/-/thl-n-tarkentama-laskentamalli-muuttaa-kuvaa-sosiaaliturvaleikkausten-vaikutuksista>

Nykyisessä järjestelmässä suojaosuus koostuu velallisen omasta osuudesta (2024: 976,80 €/kk) + 285,60 €/kk jokaisesta elätettävästä. Elätettäväksi lasketaan puoliso (avio- tai avopuoliso), omat lapset ja puolison lapset. Uudistuksen jälkeen suojaosuudessa huomioidaan vain velallinen itse. Elatettavat (vain aviopuoliso + omat lapset) huomioidaan erillisellä vähennyksellä (180 €/kk/henkilö). Jatkossa avopuolisot ja näiden lapset jäävät vaille suojaa. Tämä uudistus arvatenkin lisää joiden lasten köyhyyttä jo valmiiksi haastavassa asetelmassa. Voi olla, että esimerkiksi kun työttömyysturvan suojaosa on poistunut ja nyt elätettävästä annettavan korvauksen suojaosuus heikkenee, osa-aikatyön tekeminen ei ole kannattavaa lasten huoltajille. Työttömyysturvan suojaosan poistaminen on yleisesti ottaen jo nyt vaikuttanut siten, että aiempaa useampi työtön jättää osa-aikatyöt väliin.

Toinen merkittävä ongelma on vapaakuukausien poistaminen (ja joillekin salliminen). Vapaakuukaudet ovat olleet monelle perheelliselle henkireikä. Silloin on voinut tehdä joitakin perheille tärkeitä esimerkiksi lapsille suunnattuja hankintoja. Uudistus sallisi velallisen säästää 1-2 vapaakuukautta varten, mutta pienistä marginaaleista on vaikea ellei mahdoton perheellisen säästää.

Uudistuksessa ei ole riittävästi pienituloisille helpotusta. Pitäisi olla järjestelmä, jossa pienituloisille maksujärjestelyn kautta ulosmitataan velat 3-5 vuodessa. Tällainen järjestelmä voisi parantaa työllistymistä ja tietysti vaikuttaisi näiden ihmisten hyvinvointiin. Katsokaa esimerkiksi aiempi valtioneuvoston selvitys aiheesta: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163166>

Lisäksi työmarkkinatuen ja peruspäivärahan ulosmittaaminen on huolestuttava uudistus. Kyse on pienituloisista ihmisistä ja jos näistä etuuksista joudutaan ulosmittaamaan tuloa, se tarkoittaa, että vielä suurempi osa joutuu turvautumaan toimeentulotukeen. Toimeentulotuki on etuutena byrokraattinen ja vaikuttaa työnhaun kannustavuuteen. Moni työtön pelkää ottaa lyhytaikaista työtä, jottei heidän tukitilanne muutu, ja että he eivät joudu ns. byrokratian hampaisiin. Se on erittäin stressaavaa uudelleen selvittää kaikki oikeudet.

Lausuntonne ehdotuksesta säilyttää velallisen suojaisuus takuueläkkeen tasolla (ehdotettu muutos ulosottokaaren 4 luvun 48 §:ään).

-

Lausuntonne ehdotetuista ulosmittauksen määrän laskentasäännöistä (ehdotetut muutokset 4 luvun 49 ja 50 §:ään sekä ehdotettu uusi 49 a §).

-

Lausuntonne ehdotuksesta velallisen elatuksen varassa olevien henkilöiden huomioimiseen tulojen ulosmittauksessa (ehdotetut muutokset 4 luvun 48 ja 49 §:iin).

Katsokaa ylle.

Lausuntonne ehdotuksesta poistaa vapaakuukausia koskevat säännökset sekä muuttaa ulosmittauksen rajoittamista koskevaa säännöstä. (Ehdotus muuttaa 4 luvun 51 § ja kumota 4 luvun 52 ja 53 §:t).

Katsokaa ylle.

Lausuntonne työryhmän mietinnön jaksossa 5.1 esitetystä sekä oikeusministeriön muistiossa käsitellystä vaihtoehdosta, jossa velalliselle viran puolesta myönnettävät vapaakuukaudet säilytettäisiin osittain.

-

Lausuntonne ehdotetusta muutoksesta jatkuvan elatusavun perintää koskevaan säännökseen (ehdotettu muutos 4 luvun 54 §:ään).

-

Lausuntonne tulojen ulosmittaukseen ehdotettujen muutosten vaikutuksesta velallisten ja velkojien asemaan. Arvioitko ehdotetuilla muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Lausuntonne tulojen ulosmittaukseen ehdotettujen muutosten taloudellisista vaikutuksista sekä vaikutuksista palkan maksajien asemaan. Arvioitko ehdotetuilla muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Muut ulosottokaaren muutosehdotukset

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa velvollisuutta lähettää ulosmittauksen ennakoilmoitus toistuvaistulon ulosmittauksesta ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotetut muutokset 3 luvun 33 ja 34 §:iin)

-

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa luonnollisen henkilön rahavaroja koskevaa erottamisetua ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu muutos 4 luvun 21 §:n 1 momentin 6 kohtaan)

-

Lausuntonne ehdotuksesta lisätä lakiin velallisena olevan kuolinpesän rahavaroja koskeva erottamisetu ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu 4 luvun 21 §:n uusi 3 momentti)

-

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa velallisen maksusuunnitelman lakkauttamista koskevaa säännöstä ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu muutos 4 luvun 59 §:n 2 momenttiin)

-

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa velallisena olevalta kuolinpesältä ulosmitattujen varojen tilittämistä koskevaa säännöstä ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu muutos 6 luvun 16 §:n 1 momenttiin)

-

Sosiaaliturvaetuuksien ulosmittaus

Lausuntonne työryhmän ehdotuksesta muuttaa sosiaaliturvaetuuksien ulosmittausta koskevaa lainsäädäntöä.

-

Lausuntonne työryhmän ehdotuksen vaikutuksista. Arvioitteko sosiaaliturvaetuuksien ulosmittaukseen ehdotetuilla muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Henki- ja eläkevakuutusten ulosmittaus

Lausuntonne ehdotetusta ulosottokaaren 4 luvun 70 §:n muutoksesta ja sen arvioiduista vaikutuksista. Arvioitteko ehdotetulla muutoksella olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Lausuntonne ehdotetusta vakuutuslainsäädännön 54 §:n muutoksesta ja sen arvioiduista vaikutuksista. Arvioitteko ehdotetulla muutoksella olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Varojen kohdentaminen saatavan osille

Lausuntonne työryhmän muistiosta

-

Muut mietintöä koskevat huomiot

Lausunnonantajan muut huomiot työryhmän mietinnöstä, työryhmän varojen kohdentamista koskevasta muistiosta tai oikeusministeriön vapaakuukausia koskevasta muistiosta.

-

Haapakoski Jukka
Työttömien Keskusjärjestö ry